

PROGRAMA

FORMACIÓ DEL PROFESSORAT
Codi 33721

GRAU EN PEDAGOGIA
CURS ACADÈMIC 2011-2012

Professora: Paula Jardón Giner

Presentació

El contingut d'esta matèria pretén oferir un panorama general i integrat de la formació dels professionals de la educació en un moment inicial i en la seua formació continua. Dins d'aquest panorama general es presenten els principals models de formació que han donat lloc al coneixement professional dels docents, tot i reflexionant sobre quins d'ells es consideren fonamentals per al professorat. D'altra banda s'analitza de quina manera els diferents models de formació influeixen en la conformació de la pràctica docent i també en la de la esfera professional, amb diferents maneres d'interactuar socialment en el marc del seu treball.

S'analitza l'actuació de professionals de la formació tant en l'àmbit escolar i universitari com ara en àmbits no formals.

La necessitat d'un coneixement polivalent i d'una formació continua es fa patent als plans i programes de formació actuals que han de potenciar la seua identitat personal i professional. Per això és important desenvolupar mètodes i estratègies per a una pràctica reflexiva que fomenti els aprenentatges en els alumnes i els prepara per a la formació d'altres professionals de l'educació.

La comprensió de com es formen els diferents professionals, tot i comparant-ho amb la formació del professorat, és a la base de la reflexió de la identitat dels pedagogs i les pedagogues, i de la seua projecció com a dissenyadors de plans de formació i com a formadors.

Objectius

- Reflexionar sobre la deontologia pedagògica.
- Realitzar pràctiques reflexives de situacions reals o simulades.
- Adquirir una terminologia adequada, formulant idees, conceptes i relacions entre ells, sent capaços d'argumentar teòricament des del anàlisi de la pràctica.

- Conèixer i analitzar els models, mètodes i estratègies més significatius i significatives en el camp de la formació del professorat.
- Analitzar críticament els plans i programes de formació actuals.
- Detectar y diagnosticar les necessitats de formació en els professionals de l'educació.
- Adquirir competències per a treballar en formació pedagògica.
- Adquirir competències per tal d'elaborar programes de formació específics a partir de l'anàlisi de fortaleces i necessitats.

Destreses

- Construir significativament l'aprenentatge.
- Habilitats per a argumentar amb criteris racionals.
- Saber confrontar aprenentatges individuals i grupals.
- Capacitat crítica y autocrítica
- Adquirir habilitats en l'ús de diverses fonts bibliogràfiques.
- Adquirir capacitat de síntesi, per poder reunir, de forma organitzada i coherent, informació o dades de procedència variada.
- Saber estructurar i formular-ne preguntes en el disseny de projectes d'investigació.
- Saber planificar accions docents que afavoreixen el desenvolupament i actualització professional.
- Desenvolupar competències en l'ús de les TIC.

Continguts

1. El formador com a professional: metàfores i imatges caracteritzadores de les funcions del professor/a.
2. Models de formació del professorat:
  - a. La tradició acadèmica de la formació: l'enfocament enciclopèdic i l'enfocament comprensiu.
  - b. La tradició tècnica
  - c. La tradició personalista–humanista
  - d. La tradició pràctica tradicional i l'enfocament reflexiu
  - e. La tradició crítica
  - f. La tradició poscrítica

3. La investigació sobre l'ensenyament i la formació del professorat: el pensament dels professors i la reflexió-acció.
4. Política educativa sobre la formació de professionals, institucions, plans i programes de assessorament pedagògic.
5. Formació continua en les organitzacions.
6. Estratègies d'actualització, millora i desenvolupament del formador. Professionals de l'educació en la societat de la informació. Anàlisi de la cultura professional, reflexió, entorns col·laboratius i plantejaments ètics de la professió.

Metodologia

El treball individual es planteja al voltant de la dinàmica de les cases. És molt important per tant l'assistència a aquestes, ja que en elles es treballen conjuntament els continguts teòrics i les pràctiques.

- Es realitzarà una presentació del tema directament per la profesora amb els principals punts a treballar o a partir d'una lectura indicada.
- Es proporcionarà a l'alumant material bibliogràfic per tal de treballar el tema individualment mitjançant textos que incorporin conceptes i es proposaran debats.
- S'elaboraran comentaris dels textos entregats per tal de treballar a classe.
- Es proposaran treballs en equip col·laboratiu que seran presentats en classe i debatuts.
- Estudi de casos.

Bibliografia

AINSCOW, M.; BERESFORD, J.; HARRIS, A., et al. (2001). Crear condiciones para la mejora del trabajo en el aula. Manual para la formación del profesorado, Madrid: Narcea.

ALONSO ÁLVAREZ, E.; CASES, I.; COLÉN, M. T., et al. (2001). La formación del profesorado: proyectos de formación en centros educativos, Barcelona: Graò.

BLANCO LORENTE, F., LÓPEZ HERNÁNDEZ, A., ABELLÓ PLANAS, L., Instituto Superior de Formación del Profesorado, & Espanya. (2007). *El desarrollo de competencias docentes en la formación del profesorado*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia, Instituto Superior de Formación del profesorado.

BIDDLE, B.; GOOD, T. y GOODSON, J. (2000). La enseñanza y los profesores, Barcelona: Paidós.

CARDELLI, J. y DUHALDE, M. (Comps.) (2003). Docentes que hacen investigación educativa, Buenos Aires: Miño y Dávila.

CARDELLI, J.; DUHALDE, M.; DATRI, E., et al. (2007). Identidad del trabajo docente en el proceso de formación, Buenos Aires: Miño y Dávila.

CASCANTE, C. (2004). «La Reforma de los Planes de Estudio. Un análisis político de los discursos sobre la Formación Inicial de los Profesionales de la Educación». Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado, 18 (3): 145-67.

CASCANTE, C. (2007). «La formación del profesorado (en la práctica y sobre la práctica) informada social y políticamente», en ROMERO MORANTE, J. y

LUIS GÓMEZ, A. (coord.), 2007. La formación del profesorado a la luz de una "profesionalidad democrática", Santander: Consejería de Educación de Cantabria

CIDE (2003). Las competencias clave, España: Ministerio de Educación, Cultura y Deportes.

COMBS, A.; BLUME, R.; NEWMAN, A. y otros (1979) Claves para la formación de los profesores. Madrid: Magisterio Español.

PERRENOUD, Ph. (comp.) (2008). *Conflits de savoirs en formation des enseignants :Entre savoirs issus de la recherche et savoirs issus de l'expérience*. Bruxelles: De Boeck Université.

DE MARTÍN ROJO, E. (2005). *La formación en centros :Un modelo de formación permanente para equipos docentes*. Valencia: Nau Llibres.

DE PUELLES BENÍTEZ, M., & LÓPEZ CORTIÑAS, C. (2009). *Profesión y vocación docente : Presente y futuro*. Madrid: Biblioteca Nueva.

ESCUADERO, J. A., & GÓMEZ, A. L. (2006). *La formación del profesorado y la mejora de la educación : Políticas y prácticas*. Barcelona: Octaedro.

FERRERES, V. y IMBERNÓN, F. (Comps.) (1999). Formación y actualización para la función pedagógica, Madrid: Síntesis.

GONZÁLEZ LUIS, K. (Comp.) (2003). Hilos y laberintos. Irrupciones pedagógicas, Buenos Aires: Miño y Dávila.

HERNANDEZ, F. (Ed.) (1998) Formación del profesorado. Barcelona: Praxis

IMBERNON, F. (1994) La formación y el desarrollo profesional del profesorado. Hacia una nueva cultura profesional. Barcelona: Graó

IMBERNON, F. (1994) La formación del profesorado. Barcelona: Paidós

IMBERNÓN, F. (Comp.) (2002). La investigación educativa como herramienta de formación del profesorado. Reflexión y experiencias de investigación educativa, Barcelona: Graó.

LEITE MÉNDEZ, A. E. (2007). *Profesorado, formación e innovación :Los grupos de trabajo como vía para la construcción de un profesorado reflexivo y crítico* (? ed.). Morón de la Frontera Sevilla: Kikiriki Cooperación Educativa

LISTON, D. P. y ZEICHNER, K. M. (1993) Formación del profesorado y condiciones sociales de la escolarización. Madrid: Morata/Paideia.

NAVARIDAS, F. (2004). Estrategias didácticas en el aula universitaria, Logroño: Universidad de La Rioja.

PEREZ GOMEZ, A. (1992) "La función y la formación del profesor/a en la enseñanza para la comprensión. Diferentes perspectivas". En Gimeno Sacristán, J. y Pérez Gómez, A. Comprender y transformar la enseñanza. Madrid: Morata398-429.

PÉREZ GÓMEZ , A.I., ANGULO, F. Y BARQUÍN, J. (1999) Desarrollo profesional del docente: política, investigación y práctica. Madrid. Akal.

PERRENOUD, P. (2004). Desarrollar la práctica reflexiva en el oficio de enseñar, Barcelona: Graó.

PITTON, D. E. (2006). *Mentoring novice teachers :Fostering a dialogue process* (2nd ed.). Thousand Oaks, Calif.: Corwin Press.

POPKEWITZ, T. (1990) Formación del profesorado. Tradición, teoría, práctica. Valencia: Universitat de Valencia.

Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado (1999). «IX Congreso de Formación del Profesorado». Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado, 34.

RIQUELME, G. C. (2004). Educación superior, demandas sociales, productivas y mercado de trabajo, Miño y Dávila.

SCHÖN, D. (1992) La formación de profesionales reflexivos. Hacia un nuevo diseño de la Enseñanza y el Aprendizaje en las profesiones. Barcelona: Paidós.

TOWNSEND, T. (2007). *Handbook of teacher education :Globalization, Standards and professionalism in times of change*. Dordrecht: Springer.

VICENTE, P. S. de; SAENZ BARRIO, O.; LORENZO DELGADO, M. (1988): La formación de los profesores. Granada: Universidad de Granada

WELLS, G.; DONOHAUE, Z. y TASSEL, M. A. V. (2003). Acción, conversación y texto: aprendizaje y enseñanza a través de la investigación, Morón de la Frontera (Sevilla): Movimiento Cooperativo de Escuela Popular.

Bibliografía complementaria.

ALDECOA, J. (1990) Historia de una maestra. Barcelona. Anagrama.

ANTÚNEZ, S. Et alii (2002). Dinámicas colaborativas en el trabajo del profesorado: el paso del yo al nosotros. Barcelona. Ed. Graó.

ATKINSON, T. Y CLAXTON, G. (Eds.) (2002) El profesor intuitivo. Barcelona. Octaedro.

CANO, E. (2005) Cómo mejorar las competencias de los docentes. Guía para la autoevaluación y el desarrollo de las competencias del profesorado. Barcelona. Graó.

CASAMAYOR, G. (coord.) Los “trucos del formador”: arte, oficio y experiencia. Barcelona. Graó.

MEIRIEU, Ph. (2000) Frankenstein educador. Ed Lartet.

MEIRIEU, Ph. (2004) En la escuela hoy. Ed Octaedro

PORLÁN, R. Y MARTIN, J. (1996) El diario del profesor: un recurso para la investigación en el aula. Sevilla. Editorial Diada.

Avaluació

Alumnes amb assistència regular a classe:

Prova escrita o memòria	50%
Lectures bibliogràfiques	10%
Treballs pràctics personals i participació en classe	20%
Treball en equip	20%
TOTAL	100

Alumnos sin asistencia regular a clase:

Prova escrita	70%
Lectures bibliogràfiques	10%
Treballs pràctics personals	20%
TOTAL	100

Es imprescindible fer la prova escrita o memòria per aprovar. La profesora demanarà una justificació individual oral de la memòria en cas de que ho considere necessari per l'avaluació.

La convocatòria de juliol correspon a un examen extraordinari de la prova escrita, tenint en compte l'alumne/a que dit examen correspon al conjunt de la matèria.

Per a superar l'assignatura es tindran en compte les qualificacions obtingudes durant el curs en les diverses activitats i tasques realitzades (treball de grup, activitats complementàries, pràctiques, etc.). Les mencionades qualificacions només seran vigents durant el curs acadèmic 2011 - 2012.